

Oponentský posudek disertační práce p. Jana Brabce: „Bergson, Scheler, Wolfová a mytologie „nového člověka“.

Doc. PhDr. Benyovszky, CSc.

Práce představuje a srovnává Bergsonův a Schelerův filosoficko – antropologický koncept člověka – především s ohledem k mytologičnosti chápání lidství či „typu člověk“ jako (u každého z myslitelů svým způsobem) světodějně bytosti- a tyto koncepty komparuje s představou člověka vyzdviženou z románů Virginie Wolfové *K majáku* a *Orlando*, s přihlédnutím k *Deníkům*.

Takový přístup vskutku může ukázat problematičnost dobových konceptů humanity s ohledem k jejich živosti a konkrétnosti. Na druhé straně je zapotřebí uvážit, že práce s motivy „typu“, „figury“, či „podoby“, která se u Schelera, či Bergsona prezentuje, je všeobecnějším metodickým postupem (viz též např. Jünger, Hölderlin a v poslední instanci Nietzsche) uvědoměle navazujícím na Goetheho morfologické spisy a má i své metodické výhody a oprávnění a zázemí, o které se literatura starat nemusí a byl bych velmi opatrný ohledně možnosti jejího metodického „využití“. Přesto předkládaná práce metodická omezení takto provozované filosofické antropologie ukazuje přesvědčivě a její přístup proto vidím jako produktivní.

Fakticko – historicky vzato mám k práci tři doporučení:

1. Ač vím, že komplexně postihnout Schelerovy strmé proměny filosofování je při jeho stylu velmi obtížné, bylo by potřebné, má-li být jeho koncept „postavení“ (Stellung) člověka v kosmu předveden filosoficky důsledněji, uvážit Schelerův vztah ke konceptu Umweltu. Ten je ve zmíněném „Postavení...“ sice při díle, nicméně v českém překladu, se kterým autor studie pracuje zanikl vzhledem k tomu, že v době překladu byl poněkud pozapomenut. Distance Umwelt – Welt souvisí s už ve *Formalismu* se prosazující osou osou *Duch – svět – nahlížení esencí (Sosein) – láska osoba* a je založena postupně se od *Formalismu* k *Erkenntnis und Arbeit* proměňujícím pojetím „jednoty řádu výstavby a danosti“, ze kterého Scheler filosofuje.
2. Přivítal bych v práci širší zakotvení motivu lidské orgánové nedostatečnosti, který je také problémem pro dané období všeobecnějším a různě interpretovaným (Bergson, Plessner, Gehlen).
3. Nelze vytýkat autorovi, neb přejímá ve výkladech Bergsona od Bergsona, nicméně jen jako připomínku: Stálo by za to posoudit jak velmi neinformovaně úzké je Bergsonovo pojetí rozumu. Výtky vůči tradici při tomto zúžení se zcela míjejí účinkem.

Přes zmíněné připomínky, či spíše doplňky, považuji práci za zdařilou a doporučuji ji ke kladné obhajobě.

12.5.2009